

Návrh nového stavebního zákona: sedm důvodů pro zamítnutí ve 3. čtení

Návrh nového stavebního zákona považujeme za výrazně rizikový a zhoršující současnou situaci. Předložené pozměňovací návrhy jeho systémové vady neřeší. Zelený kruh proto doporučuje návrh přepracovat a schválit v novém volebním období.

1. **Není shoda nad hlavními principy změn.** To s sebou nese vysoké riziko řady úprav bezprostředně po schválení zákona (nestabilní systém) nebo zrušení celé finančně nákladné reorganizace v následujících letech.
2. **Návrh likviduje ochranu veřejných zájmů založenou na odborném posouzení,** které je doposud nezávislé na stavebním úřadu. Dopady projektů na životní prostředí budou posuzovány pouze v rámci stavebního úřadu, a to i v případě zvláště cenných území.
3. **Zásadní návrhy na úpravy územního plánování** byly předloženy na poslední chvíli, bez potřebného projednání se všemi relevantními aktéry a bez posouzení dopadů.
4. **Veřejnost i vlastníci nemovitostí budou mít omezené možnosti** argumentovat ve standardním řízení. Více sporů skončí u soudu.
5. **Lhůty pro povolování staveb zůstávají nevymahatelné.** Krajské stavební úřady, které budou rozhodovat o všech větších stavbách, mají pro rozhodování stanoveny pouze pořádkové lhůty bez nástrojů pro jejich vymožení.
6. **Rozsáhlá reorganizace veřejné správy,** s přesunem tisíců zaměstnanců, si vyžádá jednorázový výdaj v řádu miliard korun v období propadu příjmů veřejných rozpočtů. Rozhodování o stavbách bude paralyzováno až na 1,5 roku.
7. **Centralizace rozhodování posílí korupční potenciál** povolovacího řízení.

Sedm důvodů podrobněji

1. **Není shoda nad hlavními principy změn:** Zásadní spory o věcné řešení, které nebyly vyřešeny při přípravě věcného záměru, způsobily, že klíčoví aktéři mají k paragrafovanému návrhu zásadní výhrady. Proti návrhu se stavějí nejen samosprávy, ale zásadní námitky má i řada odborných asociací. Takto důležitý zákon, přinášející největší reformu veřejné správy od roku 2000, by neměl být schvalován bez elementární odborné shody a dohody s opozicí. Viz [přehled aktérů, kteří mají zásadní výhrady](#) a [krátký sestřih projevů panelistů ze semináře](#) konaného v Senátu 25. 2. 2021.
2. **Návrh likviduje ochranu veřejných zájmů:** Ochrana veřejných zájmů bude zásadně oslabena především tzv. integrací dotčených orgánů. Nejvyšší správní soud k tomu ve svých připomínkách uvedl: „jsou ovšem **odstraňovány významné institucionální a procesní záruky řádného zohlednění jednotlivých dotčených veřejných zájmů (...)**“

Tím ovšem dojde k podstatnému přesunu řešení skutkových i právních otázek do odvolacího řízení. (...) To bude mít za následek i nepředvídatelnost rozhodování správních soudů přezkoumávajících rozhodnutí stavebního úřadu v povolovacím řízení.“ Tzv. integrace znamená zejména oslabení ochrany přírody a životního prostředí, neboť závažné dopady projektu na ochranu vod, zemědělskou půdu či lesy bude ve většině případů posuzovat již jen stavební úřad. Proti tomu se postavilo mj. [101 akademiků](#) v otevřené výzvě či [Komise životního prostředí Akademie věd](#).

3. **Zásadní návrhy na úpravy územního plánování bez projednání:** Vládní návrh neobsahoval potřebné posílení samospráv v oblasti územního plánování. Byl to mj. důsledek pouze formálního vypořádání připomínek k věcnému záměru i paragrafovanému znění. Poslanecké návrhy, které zásadně mění postupy v územním plánování, zveřejněné jen několik týdnů před závěrečným hlasováním, nebyly projednány s odbornou veřejností (viz např. stanovisko [Asociace pro urbanismus a územní plánování](#)), ani neproběhlo standardní meziresortní připomínkové řízení. K dispozici není analýza dopadů (RIA). Změna, která se dotkne významným způsobem všech obcí v České republice, by měla projít standardní přípravou a pečlivou analýzou dopadů.
4. **Veřejnost i vlastníci nemovitostí budou mít omezené možnosti** účastnit se standardních řízení: Místo plnohodnotné účasti v územním plánování a povolování staveb se budou strany více obracet na soudy. Jako příklad uveďme zrušení námítky při projednávání územního plánu. Námítka umožňuje všem zúčastněným, tedy i zastupitelům, aby na některé připomínky bylo více vidět a musely se vypořádat pečlivě. Zastupitelé o nich hlasují odděleně. Tento postup má být opuštěn.
5. **Lhůty pro povolování staveb zůstávají nevyamahatelné:** Týká se to jak lhůt pro vyjádření správců či vlastníků inženýrských sítí, tak lhůt pro rozhodování stavebních úřadů. Ačkoli měl návrh učinit lhůty závazné, opravné prostředky v případě jejich nerespektování v návrhu chybí. Průtahy v povolování tak budou pokračovat.
6. **Rozsáhlá reorganizace veřejné správy způsobí paralýzu rozhodování:** Jednorázové výdaje na radikální změnu v organizaci veřejné správy jsou podle hodnocení RIA odhadovány na 1,4 mld. Kč. V této kalkulaci však nejsou zahrnuty náklady na digitalizaci, pronájem nových prostor a na odstupné vyplácené pracovníkům rušených stavebních úřadů a pracovníků dotčených orgánů. V současné době je v systému stavebních úřadů 5 849 úvazků (tab. č. 29 v RIA), po změně jich má být 7 216 (tab. č. 31 v RIA). [Dopadová studie zpracovaná Ministerstvem vnitra](#) vyčíslila min. vstupní jednorázové výdaje na 2,2 mld., maximální by mohly přesáhnout 30 mld. Kč. Je zřejmé, že miliardové výdaje budou probíhat v čase, kdy veřejné příjmy klesnou z důvodu hospodářské recese. Rozsáhlá reorganizace způsobí podle Ministerstva vnitra paralýzu rozhodování o stavbách v délce min jeden rok.
7. **Centralizace rozhodování posílí korupční potenciál:** Odpovědnost za rychlé povolování staveb bude náležet Nejvyššímu stavebnímu úřadu a jeho předsedovi, kterého jmenuje a odvolává vláda. Odpovědnost za obhajobu veřejných zájmů bude rozpuštěna v týmu jeho úředníků.

Závěr

Návrh je potřeba přepracovat na základě analýz a shody na hlavních pilířích reformy. S ohledem na rozsah úpravy a jeho věcnou složitost, považujeme možnost opravit návrh v rámci pozměňovacích návrhů v PSP za nereálný. Nejvyšší správní soud ve svých připomínkách uvedl: „S ohledem na rozsah a povahu uvedených připomínek nedoporučujeme pokračování v přípravě předloženého návrhu v jeho stávající podobě. Má-li být návrh podkladem pro další přípravu nové právní úpravy stavebního práva, je nezbytné jeho přepracování ve smyslu uplatněných připomínek. S ohledem na krajně problematický proces jeho přípravy je žádoucí také poskytnutí odpovídajícího času a vytvoření reálných příležitostí k připomínkování upraveného návrhu ze strany odborné veřejnosti a dotčených skupin.“

Zelený kruh

Zelený kruh je asociace, která sdružuje 88 významných ekologických nevládních organizací (mj. Greenpeace, Arnika, Hnutí Duha, Česká společnost ornitologická) působících v České republice. Asociace se věnuje monitorování zákonů a politik, koordinuje legislativní kampaně a poskytuje aktivní podporu při advokační činnosti zaměřené na zachování kvalitní ochrany životního prostředí a vysoké úrovně občanských práv v rozhodovacích procesech. Dlouhodobě se zabývá problematikou účasti veřejnosti na rozhodování o záměrech a projektech s dopadem na životní prostředí. Zelený kruh se také věnuje koordinaci výběru nevládních expertů a expertek do mezioborových pracovních skupin a poradních orgánů a komisí vlády. Koordinuje vznik společných připomínek, pozic a veřejných vyjádření ekologických organizací k významným událostem v ochraně životního prostředí.

Více informací naleznete na www.zelenykruh.cz/o-nas.

Kontakt: kancelar@zelenykruh.cz, tel.: 776 55 20 22

Měníme společnost.
S odvahou.

Isoland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Nadace OSF

VDV
VÝSOKÉ ŠKOLE
VYSOKÉ ŠKOLE

SKAUTSKÝ
INSTITUT